

ЖАНР ЛІТЕРАТУРНОЇ БІОГРАФІЇ У ФОКУСІ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ УВАГИ: ЗДОБУТКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАУКОВИХ ПОШУКІВ

У статті розглянуто динаміку еволюції жанру літературної біографії з часів античності й до початку XXI ст. включно. Зроблено спробу проаналізувати сучасні літературознавчі дослідження феномена літературної біографії, систематизовано ключові положення найбільш впливових концепцій, виокремлено особливо важливі для літературознавства теоретичні знахідки. У розвідці окреслено можливі вектори розгортання біографічного дискурсу, що дасть змогу сформулювати більш цілісне уявлення про атрибутивні та модусні характеристики, художні властивості та функціональний потенціал літературної біографії.

Ключові слова: літературна біографія, біографістика, біографічне письмо, життєпис.

Постмодерна доба, яка за своєю природою є величезним експериментальним майданчиком, відкриває перед письменником безліч можливостей для художнього пошуку, надаючи змогу авторові краще зрозуміти саму сутність художньої літератури, так би мовити, її глибинну літературність. Одним з тих жанрів, що уможлиблює дослідження тонкої грані між вигадкою й фактом, реальним та уявним, мімезисом і дігезисом, є літературна біографія. Хоча сьогодні цей жанр постійно змінюється, породжуючи нові жанрові моделі та модифікації, він, поза будь-яким сумнівом, не є новацією постмодерної літератури та має довгу й цікаву історію становлення.

Мета статті полягає в тому, щоб розглянути віхи еволюції жанру літературної біографії крізь призму теоретичних досліджень, присвячених цьому унікальному жанровому феномену.

Динаміка еволюції жанру літературної біографії безпосередньо пов'язана з панівними умоунастроями епохи. Так, за часів похваллення загального інтересу до постаті людини (причому, у добу Ренесансу чи Романтизму) відбувалось відчутне розширення проблемно-тематичного поля цього жанру, а домінування песимістичної рецепції особистості (модернізм, постмодернізм) привело до інтенсифікації формотворчих пошуків і, відповідно, до появи нових стратегій біографічного письма.

Водночас у кожному добу характер розвитку жанру літературної біографії визначали певні видатні літератори, які не тільки намагались зобразити життя конкретного індивіда, а й зрозуміти закони суспільного розвитку та еволюції цивілізації в тому вигляді, в якому вони втілились у цьому конкретному житті. Саме завдяки здатності до такого глибинного занурення в онтологічну сферу ці письменники формували самі канони життєписання, які залишались актуальними протягом багатьох століть. До законодавців біографічної моди належать Плутарх, Светоній, Дж. Боккаччо, Б. Челліні, Л. Стрейчі, А. Моруа, Е. Берджес, Р. Най, П. Акройд та ін.

Найбільш відомим твором з античної біографічної літератури є "Порівняльні життєписи"

Плутарха, в яких біографії подані попарно: у кожній парі розповідається про публічне життя уславлених особистостей грека й римлянина (полководці Александр Македонський і Гай Юлій Цезар, політики та оратори Демосфен і Цицерон, законодавці Лікурґ та Нума Помпілій та ін.). Ці парні біографії зазвичай об'єднані спільним вступом та післямовою. За словами американського вченого Дж. Джонстона, "це праця виключної якості, й автори досі намагаються скоріше наслідувати її, ніж виправляти" [35, с. 33].

Блискучий талант портретиста характерів, манер і звичок виявив ще один античний автор Светоній. Його праця "Життя дванадцяти Цезарів", оповідь про приватне життя римських правителів, має логічну структуру, містить посилення на авторитетні джерела, відзначається прагненням до об'єктивності.

Особливу наукову цінність має твір Дж. Боккаччо "Життя Данте Аліґ'єрі". Це не тільки одна з перших книг, у якій один літератор докладно розповідає про життя іншого літератора, а ще й праця, що базується на реальних свідченнях дітей і близьких друзів Данте. Саме Дж. Боккаччо започатковує культ Данте.

Вагоме місце у світовій біографічній літературі посідають також "Мемуари" Бенвенуто Челліні, в яких автор у незвичній для свого часу відвертій автобіографічній манері розповідає про власний життєвий і творчий шлях.

У літературі XIX ст. популярними були жанри біографічних есе та літературних портретів, логічним продовженням яких стала так звана школа нової або сучасної біографістики. Відтоді акцент було перенесено на характер і особистість, які інтерпретуються з метою відтворити життя таким, яким воно було, або ж подати суб'єктивну авторську візію цього життя. Блискучим прикладом такого твору є "Знамениті вікторіанці" Л. Стрейчі. Подібно до біографістичних романістів він скинув пута документалістики й довів, що біографія – це унікальна літературна форма, що потребує вишколу й майстерності. На зміну старим маніричним текстам прийшли образи живих людей не лише зі своїми перевагами, а й з недоліками, гріхами.

Неперевершеним майстром сучасної біографії був французький письменник А. Моруа. Він вважав, що біографія – це історія еволюції людської душі, а форма біографії – не наукове дослідження, а витвір майстра слова, який, спираючись на наукові методи, відтворює життя, у цілому підкоряючись законам мистецтва [13, с. 412]. На його думку, біограф не повинен забувати, що часто найцікавішими є найменші подробиці з життя героя. З документів постає лише абстрактна особа, відома своєю суспільною діяльністю. Якщо ж письменник-біограф не зможе досягти того, щоб кризь завісу паперів, промов і справ читач роздивився “істоту з плоті й крові”, то книга приречена на провал. Книга, яка змальовує людину в усіх іпостасях, – це такий самий витвір мистецтва, як і картини великих художників [12, с. 131]. Перу А. Моруа належать багато яскравих біографій відомих особистостей, серед яких Дж. Байрон, П. Б. Шеллі, О. де Бальзак, В. Гюго, Ж. Санд, І. Тургенєв, Дюма-батько та Дюма-син.

У сучасній літературі уявлення про жанр біографії були пропущені кризь призму постмодерної естетики. Яскравим прикладом новітніх життєписів є “Закоханий Шекспір” і “Покійник у Дептфордї” Е. Берджеса, “Подорож “Долі” і “Покійний пан Шекспір” Р. Ная, “Заповіт Оскара Вальда” і “Чаттертон” П. Акройда. У цих романах-реконструкція, що іноді межує з деконструкцією, життя видатних літераторів відбувається за допомогою ключових постмодерністських стратегій, таких як використання подвійного кодування, інтертекстуальності, архітекстуальності, авторської маски тощо.

Отже, як можна побачити, у процесі свого розвитку літературна біографія набувала різноманітних жанрових форм і збагачувалась новими художніми засобами. Тож цілком природно, що літературна біографія як жанр красномовного письменства неодноразово потрапляла в поле зору науковців. Причиною цього можна вважати той факт, що художній простір жанру літературної біографії формується на перехресті декількох традицій: історіографічної, мемуарної, белетристичної. Як слушно зазначає Т. М. Потніцева, біографію можна назвати жанром, “який постійно вислизає”, і ця аморфність його внутрішньої природи суттєво ускладнює розуміння і “логіки його парадигматичних зсувів”, і механізму зближення й віддалення біографії від інших жанрів [16, с. 1]. Саме тому систематизування наукової інформації про літературну біографію та її генезис має науковий сенс, актуальність і теоретичну доцільність.

На сьогодні українськими та зарубіжними вченими здійснено чимало досліджень, що під різними кутами зору розглядають специфіку еволюції жанру, вивчають окремі твори та цілі масиви текстів, схожих за жанровими характеристиками. Слід згадати, наприклад, фундаментальну працю С. С. Аверінцева “Паралельні життєписи Плутарха” [1], у якій автор з’ясовує основні прийоми, використані античними біо-

графами і, зокрема, Плутархом при написанні життєписів визначних персоналій доби. Цікавим є дослідження американського вченого В. Теєра “Мистецтво біографії” [37], у якому висвітлено етапи розвитку жанру від античності й середньовіччя до XIX ст. Варто окремої уваги є праця Д. С. Лихачова “Развитие русской литературы X–XVIII вв.” [10], що містить аналіз давньоруської агіографічної літератури й життєписів християнських праведників.

Концептуальні положення Д. С. Лихачова розвивали інші радянські дослідники, які вивчали окремі давньоруські й давньоукраїнські життєписи [4; 9; 19; 20; 23; 29]. Так, приміром, О. В. Творогов, автор монографії “Давньоруські хронографи”, розглядає природу дидактичного начала як одного з провідних жанроутворювальних чинників середньовічного історіографічного письма й акцентує увагу на впливі візантійської традиції на розвиток агіографії на теренах Русі [23].

Високим рівнем теоретичного узагальнення відзначається праця сучасної української дослідниці І. Мосієнко “Життє як жанр”, у якій не тільки запропоновано цілісну візію генетичних джерел формування жанру життєпису (античний роман, міф, казка, військова повість), а й подано аналіз художньої структури середньовічного життєпису, а також розглянуто поетику заголовків і типову композиційну схему руського агіографічного твору [14].

Вивчення діахронічної специфіки розвитку жанру біографії доповнюється більш деталізованими студіями його національних модифікацій. Так, значна кількість досліджень зосереджена навколо англійської біографістики. Приміром, В. Данн доходить висновку, що саме завдяки англійським біографам жанр було позбавлено історичної догматичності, панегіричних та лайливих елементів, і, як результат, звільнено від конвенційності, що гальмувала його розвиток. Більше того, на його думку, краще, ніж будь-яка інша нація, англійці розробили принципи національної біографії й визначили для неї оптимальну структуру [34, с. 279].

Біографічній спадщині літераторів тюдоровсько-стюартівського періоду присвячено працю Дж. Андерсон [32]. На XVII ст. зосредили свою увагу такі дослідники, як П. Ділені [33] і В. Де Сола Пінто [36]. Останній зазначав, що в середині XVII ст. в біографістиці відбулись значні зміни, зумовлені, насамперед, науковою революцією, а також появою різноманітних релігійних течій. Це ініціювало сміливе занурення у вивчення людської природи. Результатом такої цікавості стало бажання бачити речі такими, якими вони є, і зображувати їх відповідним чином. В. Де Сола Пінто наголошував, що саме в XVI ст. до англійської мови увійшло поняття “біографія” для визначення нової концепції опису людського життя [36, с. 24–33].

Окрему увагу слід звернути на дослідження українських учених у галузі біографістики, які значно інтенсифікувалися наприкінці XX – на початку XXI ст. На нашу думку, це пов’язано, пе-

редусім, із самою природою постмодерного мислення, у парадигмі якого ключовими когнітивними імперативами виступають сумнів, іронія, реінтерпретація. Об'єктом постмодерного переосмислення стає і сама особистість, на дослідження якої спрямований художній пошук письменника-біографа, і творчій алгоритм цього пошуку.

Завдяки дослідженням українських учених зроблено важливі кроки на шляху структурування цілісної панорами розвитку англійської літературної біографістики. Так, у фокусі дослідницького інтересу Н. М. Торкут – тюдорівська біографістика [24; 25; 26; 27; 28]. Авторка визначає ту специфіку, що вирізняє біографічні полотна Ренесансу, доби кардинальної переоцінки дихотомії “людина/суспільство”, і свідчить про суттєву трансформацію, яка значною мірою зумовила сучасні канони біографічного письма. Серед таких специфічних ознак – нехтування правилами рубрикації, прагнення уникати точних історичних дат, часте залучення інтимізує-приватних рефлексій [24, с. 396]. Вивченню більш пізніх етапів розвитку англійської біографістики присвячені публікації Т. М. Потніцевої, яка аналізує англійську літературу XVIII–XIX ст. Вона не тільки досліджує кращі зразки біографічних творів, що вийшли з-під пера С. Джонсона, Дж. Босвелла, В. Годвіна, В. Скотта, Т. Мура, Т. Карлейла та ін., а й виявляє ті ознаки англійської біографістики, якими вона завдячує історичному роману [17], мемуаристиці та літературній критиці [18].

Прослідкувавши формування жанру біографії в англійській літературі, Т. М. Потніцева визначає переломний момент, що припадає на XVII ст., і в цьому її думка суголосна з концепцією В. де Сола Пінти. Саме тоді відбулось осмислення біографії як особливого, самоцінного жанру, результату творчості письменника, а не тільки історика або будь-якої людини, здатної написати мемуари про когось [16, с. 6].

Вісімнадцяте століття стало “золотим” для англійської письменницької біографії завдяки С. Джонсону та Дж. Босвеллу. У цей період фокус уваги зміщується на камерні, особистісні жанри: портрет у живописі й біографію в літературі. Звернення до скандальних хронік, інтимних подробиць життя відомих людей стало своєрідним методом пізнання індивідуальності. І герої самого С. Джонсона, і він сам в інтерпретації Дж. Босвелла представлені в яскравих життєвих барвах: з усією відвертістю біографи XVIII ст. змальовували фізичні та моральні недоліки, примхи й дивацтва, відображаючи тим самим дуалізм людської природи. Літературно-естетичні смаки тогочасся зумовили загальний для літератури перехід від штучності “romance” до зображення реального повсякденного життя. У цей час виразно формуються характерні жанрові, композиційні та стильові ознаки письменницької біографії [16, с. 8].

Як зазначає Т. М. Потніцева, моделі біографії XVIII ст. не були ані забуті, ані “зруйновані” в літературі Романтизму, у межах якої авторка

виділяє два основні різновиди – белетризований (у творчості В. Годвіна, Т. Мура) та джонсонівський (у творчості В. Скотта).

У перехідний період від Просвітництва до Романтизму творчість В. Годвіна, яка поєднала в собі два естетичних напрями, дві літературні епохи, була полем взаємодії і того, що набирало силу, і того, що було приречене на відмирання [16, с. 14]. Для В. Годвіна при зображенні історичної епохи найважливішим є викликати співчуття до того, про що йдеться, об'єктивність розмірковувань тут співіснує з домислом, точність факту – з його поетизацією, прикрашанням подій. Усе це наближає біографа до оповідної манери й історичного методу В. Скотта. Втім, на відміну від останнього, В. Годвіна більше цікавить соціальний аналіз, тоді як В. Скотт рухається від історії, історичного факту до людини, її долі [16, с. 17–18].

Манеру біографічного письма В. Годвіна певною мірою наслідує Т. Мур, який по-своєму реалізує романтичну ідею синтетичного, універсального жанру: документальна точність переплітається в нього з домислом, а епічна оповідь – з ліричними відступами [16, с. 19].

Теоретичне обґрунтування й одну з перших цілісних теорій жанру біографії дає Т. Карлейль, який вважав біографію пріоритетним літературним жанром. Загальновідомим є його висловлювання: “Історія світу є біографією великих людей” [16, с. 26].

На основі проведеного аналізу Т. М. Потніцева доходить висновку про те, що, попри певну розмитість жанрових меж, біографія є самостійною літературною формою, яка не “розчиняється” ані в історіографії, ані в романістиці. У результаті розвитку жанру в центрі уваги авторів біографій, які поєднують у собі таланти письменника й дослідника-філолога, опиняється філологічний аспект [16, с. 31–32]. Ця теза бачиться особливо актуальною в контексті розгляду літературних біографій письменників сучасними українськими вченими.

Сьогодні цілком правомірно говорити про існування окремого дослідницького напрямку вивчення художньої біографістики, започаткованого О. А. Галичем. Цей український теоретик літератури не тільки написав чимало праць¹, присвячених біографічному жанру, але й об'єднав навколо себе наукових однодумців (І. М. Акіншина, О. О. Дацюк, І. Л. Савенко, О. Ю. Скаріна, Т. Ю. Черкашина).

Спектр проблем, які аналізують українські дослідники, є доволі широким. Цілу низку праць присвячено визначенню жанрово-стильових ознак літературної біографії (І. М. Акіншина [2], М. М. Богданова [3], О. О. Дацюк [6], Г. В. Грекуль [5], Г. Л. Колесник [8], І. Л. Савенко [21]). Окремо вивчають нарративні стратегії, які застосовують письменники-біографи (О. В. Петрусь [15], Т. Ю. Черкашина [31]). Також у фокусі

¹ Див., наприклад, Галич О. А. Українська документалістика на зламі тисячоліть: специфіка, генеза, перспективи / О. А. Галич. – Луганськ: Знання, 2001. – 246 с.

дослідницької уваги опиняється співвідношення суб'єктивного, особистісного та об'єктивного, документального елементів у біографічному творі (Л. В. Мороз [11], О. Ю. Скаріна [22]). Специфіку літературного автобіографізму висвітлено в працях А. Г. Цяпи [30] та О. К. Ковальової [7].

Отже, на сучасному етапі, як про це переконливо свідчить і значна кількість літературознавчих праць, і відчутне зростання власне масиву художніх біографічних текстів, осмислення широкого кола проблем, пов'язаних із літературною біографією, набуває особливого значення. Епоха постмодернізму, позначена відчутним потягом до розхитування усталених жанрових меж, ігрового переосмислення канонів, гібридності текстового простору, провокує появу нових оригінальних моделей, таких як біографія-притча (Дж. Барнс "Папуга Флобера"), роман-пошук (П. Акройд "Лондон. Біографія"), романизована біографія (І. Стоун "Моряк у сідлі", Е. Берджес "Покійник у Дептфордї") та ін.

Таким чином, на часі постає потреба в комплексному вивченні особливостей розвитку жанру літературної біографії на сучасному етапі, тих факторів, що впливають на цей процес і мотивують його розгортання, того середовища, яке сприяє появі нових жанрових моделей. Подібне дослідження, проведене на актуальному історико-літературному матеріалі, сприятиме більш точному визначенню місця жанру літературної біографії в сучасній генологічній парадигмі, формуванню більш цілісного уявлення про його атрибутивні та модусні характеристики, художні властивості, функціональний потенціал.

Список використаної літератури

1. Аверинцев С. С. Плутарх и античная биография / С. С. Аверинцев. – Москва : Наука, 1973. – 277 с.
2. Акіншина І. М. Жанрово-стильові особливості художньо-біографічної прози 80–90-х років ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / І. М. Акіншина. – Дніпропетровськ, 2005. – 19 с.
3. Богданова М. М. Жанрово-стильові особливості української історичної малої прози ХХ століття : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / М. М. Богданова. – Херсон, 2007. – 18 с.
4. Востокова Г. В. Житие Феодосия Печерского. Литературный памятник Киевской Руси / Г. В. Востокова // Русская речь. – 1981. – № 3. – С. 96–101.
5. Грегуль Г. В. Українська біографічна проза першої половини ХХ ст.: жанровий аспект (за творами В. Петрова, С. Васильченка, О. Ільченка, Л. Смілянського) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / Г. В. Грегуль. – Київ, 2005. – 18 с.
6. Дацюк О. О. Особливості жанрової еволюції сучасної художньої біографії : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.01 / О. О. Дацюк. – Рівне, 1997. – 16 с.
7. Ковальова О. К. Специфіка автобіографізму в сповідальному циклі Ж.-Ж. Руссо ("Сповідь", "Діалоги: Руссо судить Жан-Жака", "Прогулянки самотнього мрійника") : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04 / О. К. Ковальова. – Дніпропетровськ, 2008. – 19 с.
8. Колесник Г. Л. Модифікація жанру біографії у творчості Пітера Акройда : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04 / Г. Л. Колесник. – Київ, 2008. – 20 с.
9. Колосовская Ю. К. Агиографический источник об истории Паннонии / Ю. К. Колосовская // Вестник древней истории. – 1990. – № 4. – С. 45–61.
10. Лихачев Д. С. Развитие русской литературы X–XVIII вв. / Д. С. Лихачев. – Ленинград : Наука, 1973. – 257 с.
11. Мороз Л. В. Об'єктивне і суб'єктивне у жанрі літературної біографії : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / Л. В. Мороз. – Київ, 2000. – 16 с.
12. Моруа А. О биографии как художественном произведении / А. Моруа // Писатели Франции о литературе. – Москва : Прогресс, 1978. – С. 121–134.
13. Моруа А. Современная биография / А. Моруа // Прометей. – Москва : Мол. Гвардия, 1968. – Т. 5. – С. 394–413.
14. Мосієнко І. Житіє як жанр / І. Мосієнко // Українська мова та література. – 1998. – № 33. – С. 7–9.
15. Петрусь О. В. Особливості наративної стратегії в біографічній прозі Пітера Акройда : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04 / Олеся Василівна Петрусь. – Дніпропетровськ, 2008. – 20 с.
16. Потничева Т. Н. Биография как жанр английской литературы XVIII–XIX вв. : автореф. дис. ... д-ра філол. наук / Т. Н. Потничева. – Москва, 1993. – 35 с.
17. Потничева Т. Н. Взаимодействие жанра литературной биографии и исторического романа в эпоху романтизма / Т. Н. Потничева // Зарубежный роман в системе литературного направления. – Днепропетровск : Изд-во ДГУ, 1989. – С. 99–106.
18. Потничева Т. Н. Писательские биографии и их место в литературной критике Англии конца XVIII–XIX вв. / Т. Н. Потничева // Зарубежная литературная критика: проблемы изучения и преподавания : сб. тезисов. – Симферополь, 1989. – С. 34–35.
19. Пятнов П. В. К вопросу о жанровом своеобразии "Жития А. Невского" / П. В. Пятнов // Вестник МГУ. Сер. 9. Филология. – 1979. – № 1. – С. 33–41.
20. Робинсон О. Ю. Жизнеописание Аввакума и Епифания. Исследования и тексты / О. Ю. Робинсон. – Москва : Изд-во Акад. наук СССР, 1963. – 316 с.
21. Савенко І. Л. Жанрово-стильові особливості біографічного роману-пошуку : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / І. Л. Савенко. – Тернопіль, 2006. – 19 с.
22. Скаріна О. Ю. Особистісне і документальне в мемуарній і біографічній прозі (на ма-

- теріалі української літератури кінця ХХ ст.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / О. Ю. Скаріна. – Тернопіль, 2007. – 20 с.
23. Творогов О. В. Древнерусские хронографы / О. В. Творогов. – Ленинград : Наука, 1975. – 320 с.
24. Торкут Н. М. Проблеми генези і структурування жанрової системи прози пізнього Ренесансу : монографія / Н. М. Торкут. – Запоріжжя, 2000. – 406 с.
25. Торкут Н. М. Специфіка структурування жанрового простору у творі Дж. Кавендіша “Життя та смерть кардинала Волсі” / Н. М. Торкут // Філологічні студії. – Луцьк, 2000. – Вип. 2. – С. 78–84.
26. Торкут Н. М. Специфіка взаємодії мемуарного і міфопоетичного компонентів у поетиці англійської ренесансної біографії / Н. М. Торкут // Наукові записки КДПУ ім. В. Винниченка. Серія філологічні науки. – Кіровоград : КДПУ, 2000. – С. 340–350.
27. Торкут Н. М. “Життя славетного Філіпа Сідні” (1612) Ф. Гревілля: сутність авторського творчого задуму і жанрова специфіка / Н. М. Торкут // Наукові записки Харківського державного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Серія літературознавство 2000. – Харків, 2000. – Вип. 2 (26). – С. 12–19.
28. Торкут Н. М. Мемуарна проза Волтера Релі / Н. М. Торкут // Ренесансні студії. – Запоріжжя, 2000. – Вип. 5. – С. 21–29.
29. Федотов Г. П. Святые Древней Руси / Г. П. Федотов. – Москва : Московский рабочий, 1990. – 263 с.
30. Цяпа А. Г. Автобіографія як проекція творця та національної літературно-культурної традиції (Улас Самчук, Еліас Канетті) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.05 / А. Г. Цяпа. – Тернопіль, 2006. – 20 с.
31. Черкашина Т. Ю. Наративні особливості художньо-біографічної прози: автор і читач : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.06 / Т. Ю. Черкашина. – Тернопіль, 2007. – 20 с.
32. Anderson J. Biographical Truth. The Representation of Historical Persons in Tudor-Stuart Writing / J. Anderson. – New Haven ; London : Yale University Press, 1984. – 263 p.
33. Delany P. British Autobiography in the XVIIth Century / P. Delany. – New York : Columbia University Press, 1969. – 198 p.
34. Dunn W. H. English Biography / W. H. Dunn. – London : J. M. Dent & Sons Ltd, 1916. – 323 p.
35. Johnston J. C. Biography: The Literature of Personality / J. C. Johnston. – New York : Century, 1927. – 312 p.
36. Pinto V. De Sola. English Biography in the Seventeenth Century: Selected Short Lives / V. De Sola Pinto. – New York : G. G. Harrap, 1969. – 237 p.
37. Thayer W. R. The Art of Biography / W. R. Thayer. – New York : C. Scribner's Sons, 1920. – 156 p.

Стаття надійшла до редакції 12.05.2014.

Маринеско В. Ю. Жанр литературной биографии в исследовательском фокусе: достижения и перспективы научных поисков

В статье представлена попытка анализа и систематизации широкого спектра подходов к изучению феномена литературной биографии, которые вырабатывались, начиная со времен античности и по сегодняшний день включительно, а также терминологической реконструкции этого понятия как литературоведческой категории.

Ключевые слова: литературная биография, биографистика, биографическое письмо, жизнеописание.

Marinesko V. The Genre of Literary Biography in the Academic Focus: Accomplishments and Research Perspectives

In the article an attempt is made to analyze and classify a wide range of approaches towards the study of the phenomenon of literary biography. Nowadays there are a lot of researches focused on the development of biographistics since the Age of Antiquity to postmodernism. However there have not been any complex theoretical works based on these historico-literary materials. The available theoretical investigations focus on two major problems. The first one being the study of certain genre modifications. The second one being the differentiation of such resembling notions as “biography”, “autobiography”, “memoirs”, etc. Thus, it is important not only to systematize the accumulated academic information but also to theoretically generalize the wide genologic range which includes both classical genre variations and hybrid genre modifications. It is also necessary to conceptualize those key notions which can be used to define the main trends of biographistics development in the modern literature.

It is mostly significant now since in the late 20th – the beginning of 21st century there have been new ideas in the biographical literature as well as in the sphere of its research. Postmodernism directed the authors' attention not to the historical metanarratives but to the small stories of “a little man” who often belongs to a marginal social layer. Life stories oftener reflect on gender and race problems. Large narrative forms are substituted by short biographical essays, anthologies, and dictionaries. This cultural shift results in retargeting of research discourse.

Key words: literary biography, biographistics, life story, genre form.